

napfénye, az örök boldogság reménye és Isten szeretetének és részvételének éző lángja családjainkban, országunkban és a világban.

Isten áldja meg Önöket.

LEVELEK A MISSZIÓBÓL

Hála a Jó Istennek, aki teljesítette évtizedes álmomat: hogy misszionárius legyek a szegények között. 1978-ban a Sao Pauló-i érsek három évre Caetité missziós egyházmegyébe küldött itt Brazíliában. Három plébániát kaptam, nevük: Piripá, Tremedal és Cordeiros (báránykák). Az egyházmegye kb. akkora, mint Svájc. Az én plébániám 3700 km-re terjednek az őserdőben, úttalan utakon, 65 000 hívővel, összesen 12 kápolnával. Három nap múlva már tudtam: aki itt gyenge, az tönkre megy, akinek nincs medveereje, az nem soká tart ki, akinek Istenbe vetett bizalma nem kimeríthetetlen, az sohasem lehet itt misszionárius.

Aszfaltutak nincsenek. A trópusi eső alámossa a földutakat. Egészen sajátos művészet az autóvezetés a hatalmas lyukak között. Hidak hiányában mindenki gyalog vagy autóval lálbolja át a patakokat. Ha az idős terepjáró beakad, akkor vedd le a cipőt, várakozz, míg számárháton vagy lovon, autón megérkezik valaki, és térdig érő vízben told az autót. Nem tudok vezetni, így sofőrre is szükségem van. De jobb is kettesben lenni: az éles kövek felhasítják a gumikereket, motorhiba áll elő stb. A vidék tele mérges kígyókkal, skorpiókkal. 1978-ban két ember halt bele plébániám területén kígyómárásba. A nép azt beszéli, hogy egy misszionárius felajánlotta életét paptestvéreiert, és ezért nincs azóta kígyómárásos haláleset a papok között. — Eső vagy hat hónapig az évben egyáltalán nincs. A kövek átforrósodnak az úton a trópusi hőségben. Ivóvíz nincs, csak patakok és tócsák, ahonnan a lakosság bádogdobozokban meregget a zöldesbarna vizet, miután békák, szúnyogok és egyébek ezrei fürödtek benne... Én legalább felforralva iszom. Mások az esővizet tartogatják évszámra, mert az „Jó víz”. Egyik tervem: artézi kutakat fúratni minden falucskában. Ez megtakarítaná az orvosságok 50 %-át. A nehézségek nem hiányoznak. A gép beletörik a köves talajba, az alkatrészek pótlása legalább egy hétig tart. Egy kút költségvetése 15 000 márkára szól. — Mikor aztán elérkezik az esős évszak, arra ébred hajnalban az ember, hogy a szoba úszik a vízben. Itt a forró éghajlat alatt a házaknak rendszeren nincs födémjük, csak tetőfedő cserepek. A víz átszivárog a lyukakon, és az ágyamba csöpög. — Villanyvilágítás nincs; nagyobb házcsoportoknak egy-egy olajmotor ad gyenge áramot este 6 és 10 óra közt. A télen Piripában kereken 100 napot töltöttünk gyertyafénynél, mert a motor megint elromlott.

Rendeteg a munkanélküli. Így híveim többnyire rosszul tápláltak, és nincs erejük az óriási kiterjedésű vidék termékeny tételére. 70 %-uk analfabéta. Jóformán sohasem volt még saját lelkipásztoruk. Több mint száz osztatlan falusi elemi iskola van, ahol a gyerekeknek elsődleges oktatást kellene kapniok. 1979-ben népmisszió szeretnék tartani. Mindenütt vannak ún. „animadores” (Jaiikus apostolok), akik vasárnaponként igeistentiszteletre gyűjtik össze a népet. 1978 júliusában 150 fiatalnak adtam lelkigyakorlatot. 40 km-ről jöttek, lovon, jeepen, teherautón. A földön ültek, „farofát” ettek (száraz hús liszttel), forró kávéval ittak tócsavízből. Látnák csak, hogy özőnlük a nép a szentmisére, ha kéthavonként a pap megérkezik kápolnájukba! Anya csecsemőjével egy számaon, vőlegény-menyasszony lóháton, lakodalmassok öszvérháton, órák hosszat lovagolva a zsúfolt kápolnáig... Az egyik mise 4 óra van jelezve. Fél nyolckor tudom megkezdeni. 200 ember vár rám türelmesen. Tudják: itt várni kell. Útközben is állandóan feltartanak: „Jöjjön be hozzánk, Atyám! Édesapám súlyos beteg!” Több templomépületet kellene restaurálni, sőt újjáépíteni. Ifjúsági otthon is kellene. Carai-

bas faluban épül az első ház „miseraveis — nyomorultak” részére. Fölkeresek egy beteges négert. Ajtó nincs. A kunyhó vályogból épült. Középen nyitott tűzhely. Vagy tíz szurtos gyerek kísér. Hol alszik itt a jó Istennek ez a sok gyermeke? És mit esznek? Élészkamrát nem látok. Szerencse, ha egy zsák barna bab és egy zsák rizs fekszik a földpadlón . . .

Szent János születésének ünnepe (jún. 24) itt olyan, mint a karácsony. 31 nap alatt 222 keresztelőm, 47 esküvőm, 650 gyónóm volt. Még kétezer szeretett volna gyónni, de a szentmiséket lehetőleg pontosan kell kezdenem, — a nép sokszor 30—36 km-t gyalogol visszafelé! A kis kápolnában sokszor fordulni sem lehet. Magnetofonkazettáról jó zenét, egyházi énekeket tanítunk. Az animador rózsafüzért imádkozik elő. Szentmise után a keresztelők beírása. Batyuban, lóháton hozzák a barna-fekete csöppsegeket. Az egész kápolna gyereksírás . . . 3 órakereset jegyesek beírása. Tervbe vettem, hogy inkább gyakrabban jövök, hogy jobban előkészíthessem őket.

Betegek után érdeklődöm. „Franciska asszony 14 napja nem beszél. De oda el nem jut! A Gavio patak a trópusi esőtől megáradt!” Hála Istennek, annak idején az érseki fiúszemináriumban jól megtanultam úszni. És egy haldokló mindennél előbbre való. Terepjárómban magammal viszem laikus áldoztatónkat, Domingost is: 12 gyermekes vallásos családapa. Útközben eltörik a kuplung. A sofőr két órahosszát dolgozik az autó alatt fekvve. Mi közben egy órát gyalogolunk. A víz csakugyan igen magas. Az Oltáriszentséget és a betegek olaját nagy tisztelettel nylonzacskóba tesszük, egy kísérőnk a fejére köti. Tornanadrágban úszom a kötélig, amely 20 méter hosszúságban nyúlik ki a folyóágy fölött. Nélküle elragadott volna a vad áradat. A túlsó parton hegynek föl, hegynek le az őserdőben tovább, egy kölcsönként petróleumlámpa világánál, nehogy kígyóra vagy skorpióra lépjünk. A ház előtt már várnak a rokonok. Éjszakánként felváltva virrasztanak a betegágynál. Franciska asszony már csak jelekkel tud gyónni. Áldozni nem képes. A Szentosztát ápolói közt osztom el, hogy ne szakadjon meg Jézus Szíve-kilencedük. Itt az egyenlítő környékén hamar esteledik, éven át kb. 6 órakereset. Mint a majmok úszunk vissza a patakon át a kötélen lógva. Domingos, aki nem tud úszni, még a szemét is becsukja, mert nem tudja elviselni a látványt.

Novemberben európai körútra megyek. Cél: 76 éves szüleim meglátogatása, kedves nővéreket keresni három plébániámra, főlserelést épülő templomaimnak, „Entwicklungshelfer”-t Németországból. A személyes ismeretség megkönnyíti a harmonikus munkát.

Az arsi szent plébános, Vianney János Mária így prédikált: „Úgy kellene futnunk a kereszttel, mint a fősvény fut a pénz után . . .” Hála legyen Istennek a misszió keresztjeiért!

Ladislao Klener (Kléner László)
45170 Tremedal, Bahia, Brasil

+

Itt a nyelv nagy probléma, mert ebben a szigetvilágban kb. 90 különféle nyelvet és dialektust beszélnek. A hivatalos nemzeti nyelvet csak Manila környékén, de minthogy ezt (a tagalogot) tették meg nemzeti nyelvnek, más környéken, mint pl. itt Cebuban nem szeretik, és inkább az angol mellett maradnának, amit az amerikaiak hoztak ide a század elején. Iskolánkban a diákok nagy része kínai származású, és otthon kínai dialektust beszélnek. A tanítás angolul folyik, de természetesen a nemzeti nyelvet is tanítani kell, amellet mandarin (kínai) is kötelező. Kis bábél. Én magam megtanultam anyyi tagalogot Manilában és cebuanót (az itteni filippino nyelvet), amióta itt vagyok, hogy misézni tudok vele, és a jó Isten biztosan megérti, de nincs gyakorlatom társalogni. De aki iskolába járt, ért angolul, így elboldogul az ember. Vietnámmal vagy kínáival összehasonlítva az itteni nyelvek könnyűek. Persze ötvenen felül mindig nehezebb lesz új nyelvet elsajátítani. Papilla és Kaufmann Manilában van a Xavier Schoolban, már több mint egy éve, hogy láttam őket, nyakig vannak azok is munkával. Amikor együtt vagyunk, angolul beszélünk, annyira elszoktunk a magyartól. Itt nincs senki, akivel beszélhetnék.

Ami pedig az időt illeti, itt is 24 órából áll a nap. Óriási az emberhiány, és mindenkinek több jobja van. Hogy csak magamról beszéljek: történelmet tanítok az iskolában, a rendház gondnoka vagyok, az iskola adminisztrátora, a helyi katolikus egyetemen adok történelmi kurzust (ami igen sok előkészületet kíván, mert doktorátusra készülő diákjaim vannak), azonkívül egy új épületszárnyat építünk az iskolához, csuda lassan halad előre, azt is ellenőrizni kell. A szomszéd barriónak (falunak) is gondját viselem, a nép igen szegény, de fogékony és nagyon lojális. Csak időm kis részét tudom ráfordítani, esténként és vasárnap, de sok örömet ad. Misézék nekik, négy óvodát tartunk fenn, ahol kosztot is kapnak a gyerekek, a betegeknek orvosságot szerzek, kórházba viszem őket, a szegénysorsú halottakat segítem a temetéssel stb. A legfontosabb, amit az ember adhat, nem is a pénz, hanem az ideje és érdeklődése. Ha egyedül mennek hivatalba, kórházba stb., kisémmizik őket; egy szóval vagy egyszerű jelenléttel áll lehet segíteni őket sok akadályon. Mindezt nem azért írom, hogy megmentőzzem, inkább azért, hogy lássák: hála Istennek, itt is zajlik az élet. És talán egy kicsit megmagyarázza, miért hagyja el sok misszionárius a levélírást. Ez és az ehhez hasonlóak a feladatlista aljára kerülnek. Talán jól is van így, mert pszichológiailag is nehéz egy lábbal más országban vagy kontinensen maradni. Sok munka meg kevésbé ártalmas, mint tétlenség.

Itt jó testhezállók tropikus klíma van, egész éven át, de nincsenek tájfunok, és nem esik annyit, mint Manilában. En bírom, de a kápolnáknak, ahol vasárnap esténként misézék, olyan förtelmes meleg van, hogy mindig vigyáznom kell, hogy az izzadságom ne a kehelybe vagy a cibóriumba csurogjon. De amíg annyian jönnek, hogy túlszűfolt a hely és amiatt izzadok, nem panaszkodom. A hívek igyekeznek kitenni magukért. Igen jó énekarunk van a Santo Nino (Szent Gyermekek) kápolnában, és a mise mindig fölemelő élmény. Különösen a karácsony előtti novéna (az Aguinaldo misék) a hajnali misékkal reggel fél ötkor.

P. Kráhl József SJ
P. O. B. 229, Cebu City 6401
Philippines

+

Három éve, hogy megnyitottam a szellemileg visszamaradt gyerekek otthonát. Nagy szükség van rá. A mai ipari korban és zavaros családi életben mindig több és több ilyen gyerek születik, vagy lesz azzá betegségek miatt. A nagy ipari államokban (USA, Japán) a tanulók 3 %-a a többé-kevésbé már nem normális. Volt egy diákothonom rendezet tanulók számára. De a szellemileg visszamaradtakat senki sem fogadja be. Azért feladtam a diákothonot, és befogadtam azokat, akik senkinek sem kellenek, a nyilvános iskolákba nem járhatnak, a családban nyűgők, a társadalomban megvetettek. Persze akkor nem számítottam arra, hogy ez mennyi költségbe fog kerülni. 4—5 gyerek mellé kell egy külön tanító. A gyerekek pedig jöttek. A szülők hálásak, hogy van egy hely, ahol mégis csak embernek tekintik és nevelik őket. Ők nem tudnak mit kezdeni velük. Eddig 60 gyerek van. Nehézség épp elég. Az első: Mit egyenek? A szülők anyagi helyzetükhöz képest hozzájárulnak. De csak néhányan tudják fedezni a gyerek ellátását. A többit koldulásból kell pótolnom. — Másik kérdés: Hol találok elegendő jó tanítót számukra? Tavaly egy újsághirdetésre 26 felsőiskolát végzett fiatal lány rögtön jelentkezett. Egymás után két hétig mint vendégek laktak nálunk, hadd lássák, mire vállalkoznak. Csak kettő állta ki a próbát. A többiek mind lemondtak, vagy én küldtem el őket. Az ilyen gyerekek tanításához nagyobb szeretet kell, és mérhetetlen türelem. Hihetetlenül vágyanak a szeretetre, és a legkisebb jóért is igen hálásak, örvendezők. Ezért minden nehézség mellett öröm a velük való foglalkozás. A szülők is, ha elfogadták ilyen gyerekeket, megkapják Isten áldását is velük.

Mire tanítsuk őket? Kezdetben még öltözködni, mosakodni, WC-re menni sem tudnak. Hosszú gyakorlat kell minderre. Azután jönnek a „felsőbb” ismeretek: melyik a jobb és balkéz, a színek, a súlyok, az utcán járás, forgalmi jelzések, egyszerűbb be-

vásárlás. Majd az „akadémiai” ismeretek: közönségesebb írásjelek, pénzbeváltás, számok... Oly egyszerűnek tűnik, a normális gyerek szinte magától tanulja. Ezeknek nagy probléma, de áldás forrása is, nekik és tanítóiknak. Amennyire megy, próbáljuk őket önálló tevékenységre nevelni. Üvegmozaikot állítanak össze, ahol az egyes darabok berakásához kicsit gondolkodni is kell; esernyőt állítanak össze, asztalosmunkát, halászszt, kerti munkát, állatokkal való bánást tanulnak, sportolnak, játszanak, zenélnek. Akik már egy kicsit boldogulnak, kint laknak, de a műhelyünkben dolgozhatnak tovább. Egyik volt tanítványunk ma egy vendéglőben mosogató, csomaghordó, ellátást kap és keres is. A család boldog és hálás. Persze nem mindenkinél ilyen sikeres a munkánk, de mindegyik többé-kevésbé nevelhető. Egyszerű is. Csak szeretet kell hozzá. Ez hozza magával az örömet, Isten áldását, meg csodát is.

P. Jaschkó István SJ
51 Shuiyuan Chieh
Hsinchu, Taiwan 300

+

Évi lelkigyakorlataink voltak jan. 21—28-ig. Egy redemptorista atya tartotta a II. vatikáni zsinat szellemében. Febr. 2-án 4 novícia tette le első fogadalmát egy évre. Febr. 1-én 6 jelölt kezdte meg noviciátusát. 20 leánykából várunk új hivatásokat. Anyaházunkat iskolával egybekötve építettük, 5 alsóbb osztály részére. Később óvodával, gimnáziummal bővült. Most már kicsinek bizonyult. A házunkkal átellenes utcában megvettünk egy házat. Külföldi (német) segítséggel kibővítettjük. Brazília népe nagyon gazdag és nagyon szegény, itt valóban kellene a szegényeknek hirdetnünk az Evangéliumot. „A munka nagy, az aratás sok... a munkás kevés.”

Annunciata nővérek
C. P. 64

84100 Ponta Grossa, Brasil

+

Jan. 8-án érkeztem Bardihba, öt óras utazás után jeeppel. Néhány rendtárs elkísért Jampaniból. Amikor az itteni helyet meglátták, sírva fakadtak és mondták, hogy nekik milyen gyönyörű épületeket hagytam, és most milyen fedél van a fejünk felett itt. Ha előbb láthattam volna ezt az elszigetelt helyet, nekem sem lett volna „buzgóságom” elfogadni, de hát már így alakult, és meg vagyok győződve, hogy Isten akaratát teszem, amikor engedelmeskedem. Ez a misszió csak „kisdéd” korban van, és a sok rendtelenség, viszály, az elszigetelés még nehezebbé tették. Egyik oldalon a 150 m széles Sankh folyó választ el bennünket a közlekedéstől, a másikon csak 2 óras gyaloglás után — a mezőkön keresztül — érkezünk az útra a buszhoz. Itt is 18 falunk van, de nagyon messze fekszenek a missziótól. A létszám kb. 8000, közülük 4000 katolikus; 10 kápolna van. A környéken nincs üzlet, még gyufáért is egy óras út kell buszon az üzlethez. A monszun (esős évszak) idején egyáltalán nincs közlekedés. Be kell vásárolni előtte 4—5 hónapra, ami szükséges. Az új plébánosunk, aki éppen akkor érkezett ide, mint én, új életet hozott, s rávette a bennszülötteket, hogy utakat építsenek a mezőkön keresztül, persze ő fizeti; sőt az egyes falvak között is legyen megfelelő út. Különben az ápoló kedves nővérünknek nagyon farsztó a gyaloglás. Ha már út lesz, meg kell kezdenem a koldulást egy mentőkocsiért.

Mit mondjak a hajlékunkról? Olyan a tető, hogy amikor esik az eső, plasztik terítő alatt húzódunk meg, mert ránk csepeg. A falakon repedések. Az előljárók sem szeretnek idelátogatni. Várjunk csak, majd sürgősen meghívom őket, amikor esik az eső... Valami 350 kis szegény diáklányunk van, de milyen épületben kell meghúzódnok!... Jó időben a szabadban is lehet tanítani, de amikor esik az eső, ott sincs menedék. Tehát kell iskola, kolostor, meg egy kis kórház is. Kaptunk 6 hold földet, ezen lennének az épületek, egy része meg gyümölcsös és zöldségeskert. De most ez mind kerítés nélkül van, így a rókák, vaddisznók és egyéb állatok szabadon látogatják. Semmit sem lehet megvédeni. Iskolásaink számára pedig gyümölcs és friss zöldség nagyon

szükséges. A sok többi tennivalóm mellett egy kerítésre kell gondolni. Most gyűjtögetem a „pénzmagot”. Én nem tudok csodát csinálni, azt a jó Szent Józsefre bízom. Igazán komoly összegre van szükség.

A népünk itt is a régi bennszülött törzshöz tartozik. Nagyon szegények, de igen jó szívűek. A nyelvük „uráon”, nem mint az előbbi helyemen, de valamit megértek. Nagyon szeretem őket. Olyan nagy bennük a vendégszeretet, és ragaszkodnak hozzánk. A viszályoktól nem félek. Ezek az élethez tartoznak, és lassan minden rendbejön.

Mother M. Theresia (Pushpa nővér)
Ursuline Convent
Bardih, P. O. Amgaon, via Gumla
835207 Dt. Ranchi-Bihar, India

„HOL SZENT PÉTER SÍRBA TÉVE . . .”

Az alábbiakban néhány levélrészletet közlünk, amelyek mutatják, hogyan visszhangzott a magyar szívekben a „három pápa éve”.

— Istennek hála érte, együtt tudok szomorkodni és örvendezni az Egyházzal, az Ó nagy ügyeivel. Úgy tekintek föl a Pápára és a Püspökömre, mintha édesapám lenne. Nemcsak a halálban vagy a választásban, de a mindennapi életben is.

— Megszűnt dobogni egy apostol szíve. Igaz, 80 éves volt. Sok minden hatott a szívére! Nagy pápa volt. Végigkísértük apostoli útjain Jeruzsálemtől kezdve minden-hová!

— Adjon a jó Isten neki örök nyugodalmat! S egyházának egy új szentéletű, ilyen remek főpapot, mint ő volt!

— Halála annyira átgondoltnak, szinte megszervezettnek tűnik, mint egész élete.

— Erős benső ösztönzésre elmélkedő imában, nagyon elmélyülten mellette kellett állnom. Másnap reggel közölték a halálhírt. Most aztán beszélhetek hozzá: „Atyám, én az Egyház leánya vagyok!”

— A szentmiséről jövet egy nem hívő asszonyismerős adta tudtomra, hogy meghalt, és részvétet nyilvánított. Picinyke mozzanat, de kifejezi azt az eredményt, amelyet VI. Pál pápa elért: a békés egymás mellettélést.

— VI. Pál pápa halála elsomorított. Ünnepeles gyászmisét mondtunk, amelyre nagyon szépen megjöttek a hívek, vasárnap a Szentatyáról prédikáltam, és szép plakátot készítettem útjairól, pápasága jelentősebb eseményeiről.

— Különös tisztelettel voltam VI. Pál Atyánk iránt. Amióta meghalt, minden misém-ben megemlékezem Róla. Ha valami nehézségem van, csak Őt kérem.

— Ezekben a napokban senki sincs távol egymástól, hiszen itt Magyarországon is mindenki Róma felé tekint. Főlemelő dolog látni, hogy egyszerű híveink is a sokszor megrendítő sorsú, de nagy és szent emberek igézetében milyen érdeklődéssel kísérik az Egyház életét, és gyermeki engedelmisséggel várják és követik útmutatásait. A legutóbbi „nagy széria” hihetetlen magasra emelte a mércét — hála Istennek! Kilomé-terekben távol, de lélekben közel Rómához mi is ugyanazon szándékkal imádkozunk, a megválasztott új szentatyá örömeiben éppenúgy részesülünk, és néhány órai késéssel nálunk is éppenúgy megszólalnak a harangok, mint ott.

+

— Úgy gondoljuk, még inkább érezzük: János Pál pápa megtalálása és megválasztása valóban a Szentlélek vihara volt. Jó szívvel mondom meg: humano modo is jó kezekben tudjuk és szeretjük Péter hajóját.

— Hogy mit várunk az új Szentatyától? Azt, hogy le ne fagyjon ajkáról a mosoly, a derű. Bár ez az igazi evangéliumi, istengyermeki egyszerűsége, derűje oszlatná el a